

De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector

Een selectie uit de monitor Sport en corona –
De gevolgen van coronamaatregelen voor de sportsector

Redactie

Hugo van der Poel

Ine Pulles

Oplegger – De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector

Dit document bevat het hoofdstuk ‘De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector’ uit de monitor Sport en corona - De gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector. Dit losse hoofdstuk is geschikt voor wie specifiek geïnteresseerd is in de financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de Nederlandse sport.

Dit document is geen zelfstandige rapportage, maar een selectie uit de monitor Sport en corona, ter bevordering van de leesbaarheid en het gebruiksgemak.* De gehele rapportage is [hier](#) te vinden. De managementsamenvatting van het rapport is [hier](#) te vinden.

Achtergrond monitor Sport en corona

De monitor Sport en corona bundelt de tot en met juni 2020 beschikbare ‘coronaonderzoeken’ in de sportwereld. Met elkaar geven deze onderzoeken een beeld van de gevolgen van de coronamaatregelen voor het sport-, speel- en actief beweeggedrag, de organisatie en de financiering van de sport in Nederland. Daarbij gaat de aandacht uit naar sportverenigingen, sportondernemers, ongeorganiseerde sport, topsport, sportevenementen en de ondersteuningsstructuur (sportbonden, NOC*NSF).

De rapportage is uitgevoerd door het Mulier Instituut met steun van het ministerie van VWS en in samenwerking met een groot aantal partijen uit de sportsector. Deze rapportage is de eerste in een reeks monitorrapportages en één van de eerste activiteiten van het nieuw opgerichte kennisconsortium Sport en corona. In het kennisconsortium Sport en corona hebben het Mulier Instituut en Kenniscentrum Sport & Bewegen op verzoek van de uitvoeringsalliantie van het Nationaal Sportakkoord (ministerie van VWS, Vereniging Sport en Gemeenten en NOC*NSF) hun krachten gebundeld. Kenniscentrum Sport & Bewegen heeft het platform [Sportencorona](#) ontwikkeld om de beschikbare kennis, data en praktijkvoorbeelden te delen.

* De bijlagen die specifiek gaan over de financiële gevolgen voor de sport zijn achterin dit document te vinden. De algemene bijlagen zijn te vinden in de totaalrapportage.

9. De financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector

Peter van Eldert

De maatregelen om de verspreiding van het coronavirus onder controle te krijgen zorgen voor economisch zwaar weer. Volgens de Conjunctuurklok van het CBS is de Nederlandse economie in een fase van laagconjunctuur gekomen¹ en het ondernemers- en consumentenvertrouwen is nog nooit zo sterk gedaald als in kwartaal twee van 2020². Ook de sportsector heeft het zwaar. Op 18 maart raamde NOC*NSF de omzetzakking voor de sportsector tot 1 augustus op € 950 miljoen.³ Weggevalen contributies voor sportverenigingen, inkomstenderving kantines, afgelasting of uitstel van sportevenementen, inkomstenderving lokale ondernemers in de sport, stopzetten betaald voetbal en inkomstenderving sportbonden werden genoemd als belangrijkste wegvallende inkomstenbronnen.

Dit hoofdstuk brengt de financiële gevolgen van de coronamaatregelen voor de sportsector als geheel in kaart. In paragraaf 9.1 laten we zien hoe het totale systeem aan financiële stromen onder druk staat. Vervolgens gaan we in paragraaf 9.2 in op de verandering met betrekking tot de arbeidsmarktindicatoren. In paragraaf 9.3 komen de steunmaatregelen aan bod. Tot slot gaan we in paragraaf 9.4 in op de financiële gevolgen voor de sport.

9.1 Financiële stromen in de Nederlandse sportsector

De sportsector krijgt van verschillende zijden inkomsten binnen. Voor 2018 schatte KPMG⁴ de bestedingen in Nederland aan sportaanbod en ondersteunde topsport op ruim €5,7 miljard. Met name de Nederlandse overheden en de sporters zelf hebben hier een groot aandeel in. Zoals besproken in hoofdstuk 1 gebruiken we het door KPMG gepresenteerde model als startpunt voor onze financiële monitoring van de effecten van het coronavirus op de sportsector. In de voorgaande hoofdstukken werden vier segmenten van de breedtesport behandeld: sportverenigingen (hoofdstuk 3), sportondernemers (hoofdstuk 4), ongeorganiseerde sport (hoofdstuk 5) en de ondersteuningsstructuur (hoofdstuk 8). Deze vier segmenten van de breedtesport worden in figuur 9.1 samengebracht.

Figuur 9.1 laat zien dat de financiële problemen voor de sportsector vooral ontstaan bij consumenten en private partijen. Doordat het voorafgaand aan de versoepelingen niet mogelijk was voor verenigingen om sportactiviteiten aan te bieden komen contributies onder druk te staan. Op korte termijn blijven de meeste contributies in stand, maar door de onzekere toekomst kunnen verenigingen leden kwijt raken en missen ze nieuwe aanwas, en daarmee contributie-inkomsten. Voor de sportondernemers geldt hetzelfde probleem. Lidmaatschappen en abonnementen van bijvoorbeeld fitnesscentra zijn vaak maandelijks opzegbaar dus de kans bestaat dat deze lidmaatschappen zijn opgezegd in de periode dat deze fitnesscentra dicht waren. Verder blijven de inkomsten uit losse entreekaarten uit, aangezien veel

¹ CBS (2020), zie <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/20/economie-in-laagconjunctuur>.

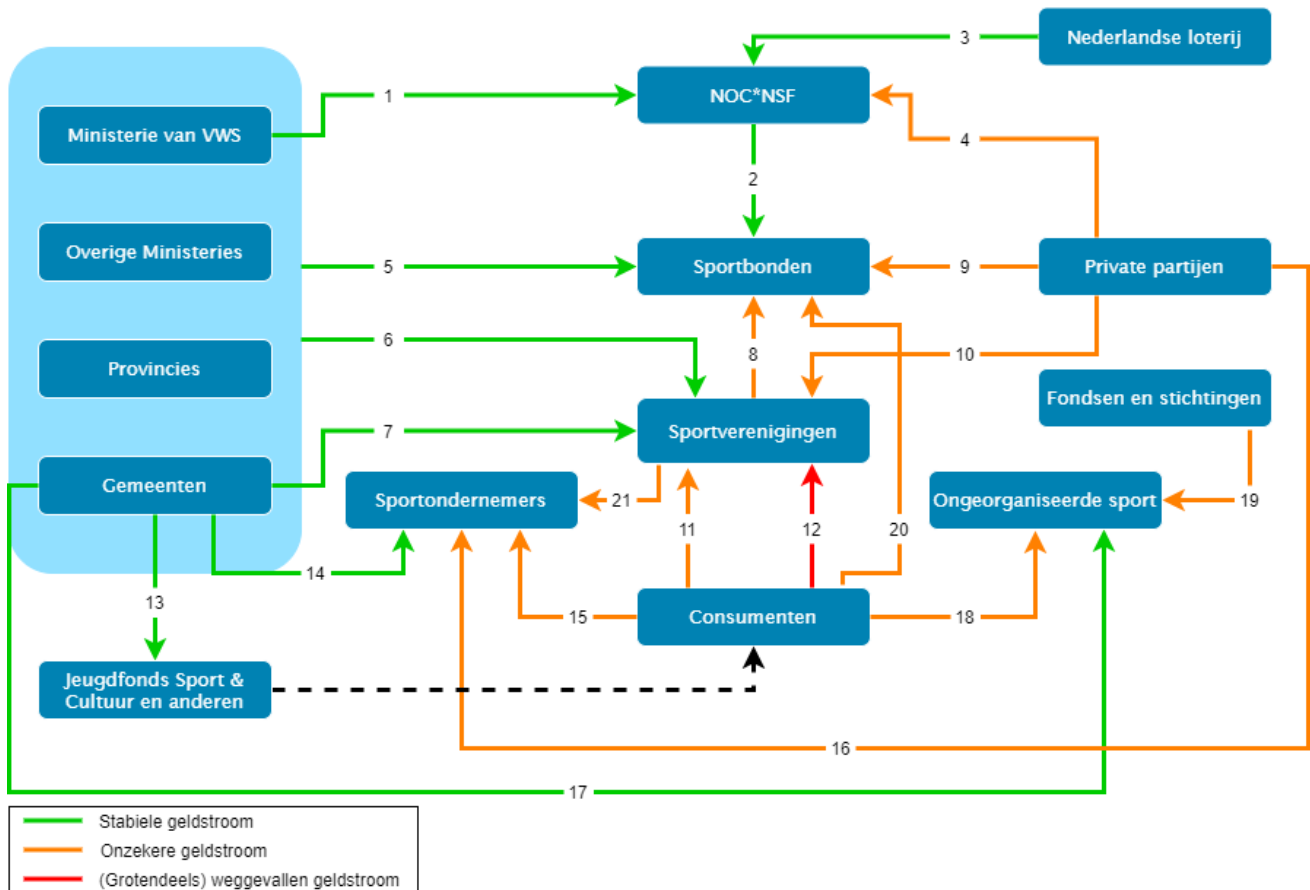
² CBS (2020), zie <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/20/ondernemersvertrouwen-in-tweede-kwartaal-laagste-ooit-gemeten>.

³ NOC*NSF (2020), zie <https://nocnsf.nl/media/2487/economische-impact-coronavirus-voor-de-sportsector.pdf>.

⁴ KPMG (2019). *Brancherapport Sport*. Amstelveen: KPMG.

sportfaciliteiten gesloten waren of zijn. Daarnaast zijn er bestedingen die consumenten simpelweg niet meer konden doen. De horeca bij sportaccommodaties en sportkantines waren dicht, waardoor sportondernemers en sportverenigingen horeca-inkomsten misgelopen zijn. Overige inkomsten vallen weg aangezien activiteiten als loterijen bij verenigingen geen doorgang konden vinden.

Figuur 9.1 Financiële stromen in de Nederlandse breedtesport en verwachte gevolgen coronamaatregelen (kleurindicatie)

Bij private partijen is het de vraag in hoeverre zij betrokken blijven bij de sport. Volgens sportmarketingbureau Two Circles dalen de uitgaven aan sportsponsoring wereldwijd met 37 procent van 46,1 miljard dollar in 2019 naar 28,9 miljard dollar in 2020.⁵ Hoe langer de coronacrisis aanhoudt, hoe meer bedrijven het lastig zullen krijgen en gaan twijfelen over sponsoring. Er zijn ook positieve signalen. Zo werd op 24 april aangekondigd dat de Nederlandse Loterij haar partnership met NOC*NSF uitbreidt.⁶ De samenwerking wordt met een jaar verlengd en de financiële bijdrage verhoogd met 1 miljoen euro om in het Coronanoodfonds Sport te stoppen.

De bijdrage aan de sport vanuit overheden blijft naar verwachting grotendeels in stand. Bestaande subsidies worden voortgezet en investeringen vinden vooralsnog doorgang. Daarbij zijn er verschillende steunmaatregelen waar de sport voor in aanmerking komt. Deze maatregelen zullen in paragraaf 9.4

⁵ Sponsorreport (2020), zie <https://www.sponsorreport.nl/onderzoeksportsponsoring-daalt-met-37-naar-28-9-miljard/>.

⁶ NOC*NSF (2020), zie <https://nocnsf.nl/nieuws/2020/04/nederlandse-loterij-breidt-partnership-nocnsf-uit>.

verder besproken worden. In termen van figuur 9.1 blijven de pijlen vanuit de linkerkant van de figuur groen en in sommige gevallen zullen de bijbehorende bedragen zelfs stijgen door de steunmaatregelen. De toekomst is onzeker. Het kabinet ondersteunt de Nederlandse economie in 2020 maar kan dat niet oneindig doorzetten. Wanneer de steunmaatregelen versoberd worden of stoppen, verdwijnt de compensatie voor het omzetverlies in de sport. Gaat de landelijke overheid over tot bezuinigingen om de opgebouwde staatschuld af te lossen en/of gaan gemeenten hun huurtarieven voor sportaccommodaties verhogen om hun begroting weer in het gareel te krijgen, dan kunnen ook de geldstromen van overheidszijde voor de sport in gevaar komen.

Naast het model voor de breedtesport is in voorgaande hoofdstukken tevens aandacht besteed aan de financiële stromen binnen de topsport (hoofdstuk 6) en sportevenementen (hoofdstuk 7). In beide hoofdstukken is een model gepresenteerd dat op basis van het voorbeeld van KPMG is opgesteld.

Voor de topsport blijven de inkomsten vanuit ministeries veelal overeind. De problemen ontstaan bij de inkomsten vanuit private partijen en de uitgaven van consumenten. Daarbij liggen alle competities op dit moment stil waardoor de topsporters ook geen prijzen- of startgelden ontvangen. De situatie voor de onderscheiden sporttakken is binnen de topsport erg verschillend en het is zeer afhankelijk van de context in hoeverre de bron geraakt wordt.

Voor sportevenementen is de situatie met betrekking tot de financiële stromen problematisch. Stromen vanuit overheden blijven enigszins intact maar zolang er geen sportevenementen worden georganiseerd vallen vrijwel alle stromen vanuit de markt weg. Als er geen evenementen zijn, dan zijn er geen inkomsten uit de kaartverkoop aan bezoekers en/of deelnemers. Inkomsten vanuit rechthouders, sponsors, de media en horeca/catering vallen evenzo weg. De versoepelingen aangekondigd op 24 juni 2020 gaan de organisatoren van sportevenementen mogelijk weer wat lucht geven. Mits de anderhalve meter afstand gehouden kan worden en er gewerkt kan worden met reserveringen zijn vergunningsplichtige buitenactiviteiten zoals sportevenementen per 1 juli 2020 weer toegestaan. Wel moet nog steeds het traject worden doorlopen van een vergunningsaanvraag, waardoor het nog even kan duren voordat er echt weer evenementen plaatsvinden. Voor sportevenementen lijkt de zomer van 2020 een verloren seizoen.

Aan de pijlen in de gepresenteerde modellen hebben we bronnen gekoppeld waarmee we in de komende periode de financiële stromen monitoren. Niet voor alle financiële stromen is op dit moment een bron voorhanden, deze bestempelen we voor nu als kennislacunes die we in de komende periode proberen te dichten. Het overzicht van de bronnen is te vinden in de tabellen B3.1, B3.2 en B3.3 in bijlage 3.

In paragraaf 9.4 geven we een overzicht van het totaal aan financiële gevolgen van de coronacrisis voor de sportsector.

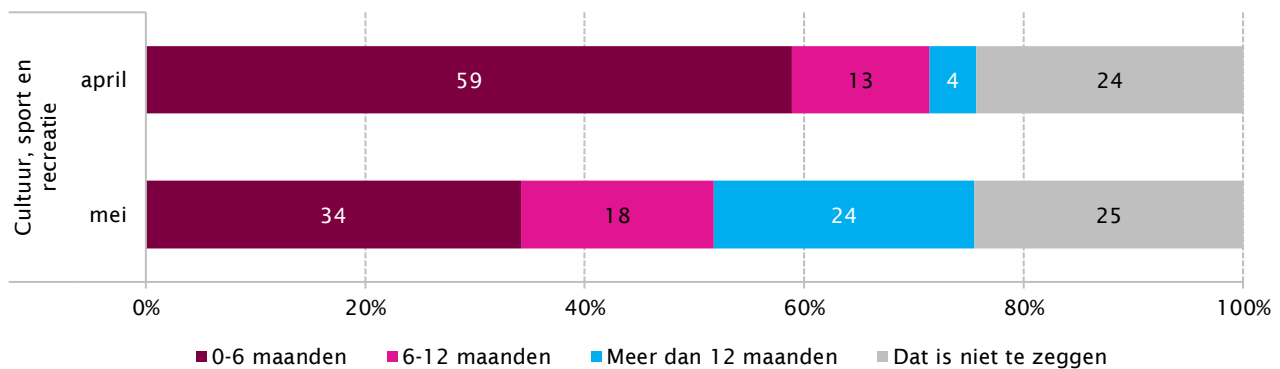
9.2 Bedrijvigheid in de sportsector

Door het verslechterde economische klimaat staat het voortbestaan van bedrijven onder druk. Uit een aanvullend blok⁷ in de Conjunctuurenquête van het CBS in april 2020 komt naar voren dat bijna de helft van de bedrijven in Nederland verwacht dat het voortbestaan van het bedrijf in gevaar komt wanneer de

⁷ In tegenstelling tot de rest van de Conjunctuurenquête is voor het aanvullende blok van april een uitsplitsing naar de sector sport (SBI 931) niet mogelijk. Het laagste aggregatieniveau voor de sport is Cultuur, sport en recreatie.

coronacrisis langer dan een half jaar aanhoudt.⁸ Gegeven dat Nederland in het tweede kwartaal van 2020 1.871.415 bedrijven en instellingen telt (CBS Statline), komt dat neer op 879.565 bedrijven die in grote financiële problemen zouden komen. Binnen de sector Cultuur, sport en recreatie waren de zorgen onder ondernemers nog groter. 59 procent verwacht de continuïteit van het bedrijf, gerekend vanaf april 2020, maximaal zes maanden te kunnen handhaven mochten de coronamaatregelen aanhouden (figuur 9.2). Een maand later, na afkondiging van enkele versoepelingen van de coronamaatregelen, blijkt dat volgens een tweede aanvullende meting van de Conjuncturenquête dat ondernemers positiever naar de handhaving van de continuïteit van het bedrijf te kijken.⁹ Binnen de sector Cultuur, sport en recreatie verwacht 34 procent van de ondernemers gerekend vanaf mei 2020 binnen zes maanden in de problemen te komen. Het aandeel ondernemers dat verwacht meer dan twaalf maanden voort te kunnen bestaan is vergeleken met april flink gestegen, 24 procent ten opzichte van 4 procent. Binnen de sector Sport en recreatie¹⁰, een sector die binnen de sector Cultuur, sport en recreatie valt, komen de verwachtingen van de ondernemers nagenoeg overeen met de verwachtingen van de overkoepelende sector.

Figuur 9.2 Voortbestaan bedrijf bij aanhouden coronacrisis volgens ondernemers binnen de sector Cultuur, sport en recreatie, april en mei 2020 (in procenten)

Bron: Conjuncturenquête CBS, april en mei 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

In mei 2020 zijn er nog geen grote veranderingen te zien in de ontwikkeling van het aantal bedrijven en instellingen¹¹ (figuur 9.3) en het aantal faillissementen (figuur 9.4) binnen de sportsector. Het totaal aantal bedrijven en instellingen in Nederland is tot en met het tweede kwartaal in 2020 gestaag gestegen en binnen de sportsector is het aantal bedrijven stabiel.

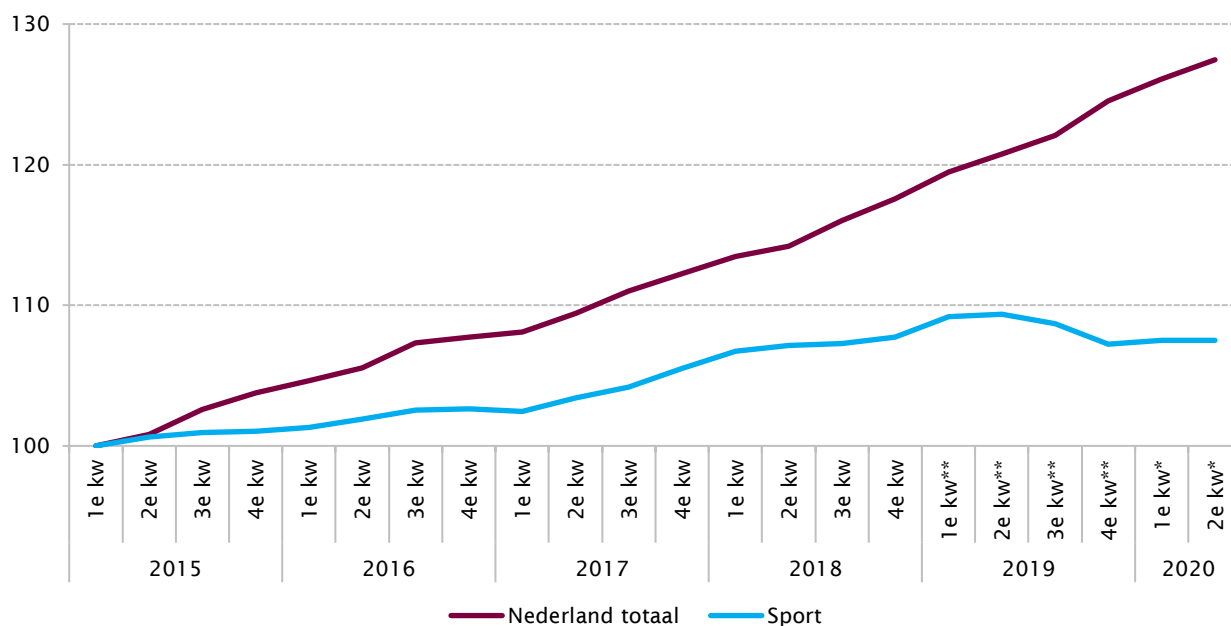
⁸ CBS (2020), zie <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/19/helpt-bedrijven-vreest-voor-voortbestaan-door-coronacrisis>.

⁹ CBS (2020), zie <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/24/minder-zorgen-over-continuïteit-bedrijf-bij-ondernemers>.

¹⁰ In het aanvullende blok van de Conjuncturenquête van het CBS in mei is de uitsplitsing naar Sport en recreatie (SBI 93) wel mogelijk.

¹¹ In bijlage tabel B4.4 wordt het aantal bedrijven en instellingen in het tweede kwartaal 2020 uitgesplitst binnen de sector sport (SBI 931) naar alle onderliggende SBI-codes.

Figuur 9.3 Ontwikkeling aantal bedrijven en instellingen, totaal voor Nederland en binnen de sportsector (SBI 931 Sport), per kwartaal in indexcijfers (2015 1^e kwartaal=100)

Bron: CBS, april 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

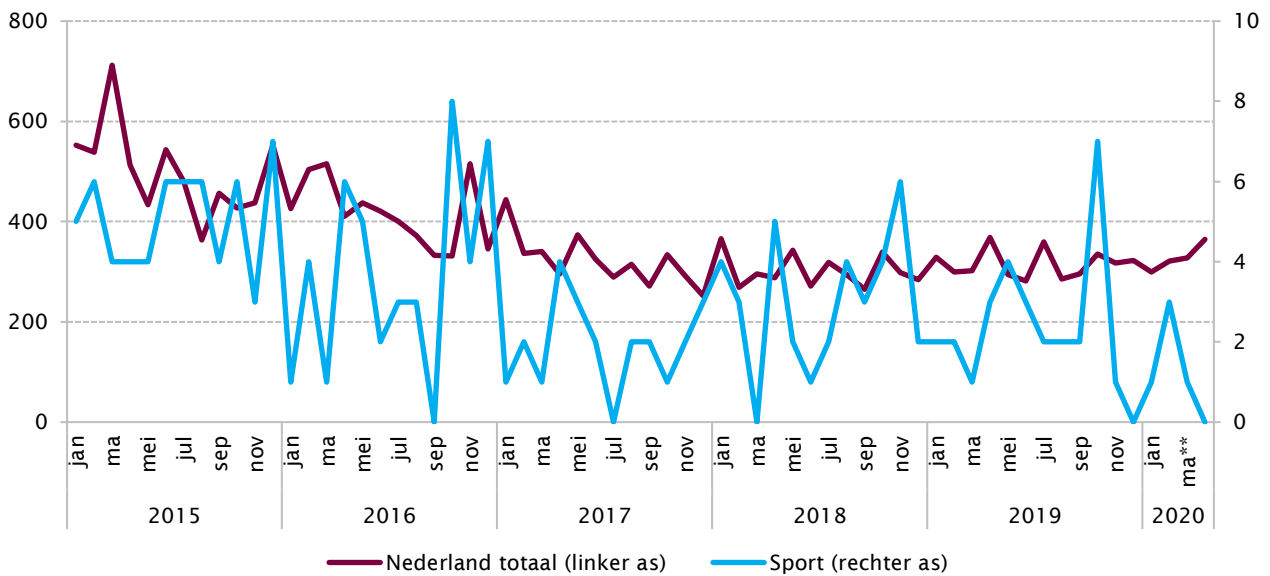
* Voorlopige cijfers.

** Nader voorlopige cijfers.

Het aantal faillissementen in Nederland begint een opwaartse beweging te laten zien, vooral binnen de handelssector.¹² Binnen de sportsector blijven de aantallen vooralsnog laag, met (nog) geen faillissementen in het tweede kwartaal van 2020. Gezien de bovengenoemde verwachtingen van ondernemers en de kans dat de huidige coronaproblematiek nog wel even zal aanhouden, is de verwachting dat in de komende maanden veranderingen in deze aantallen zullen plaatsvinden. Deze veranderingen worden binnen de monitoring door het Mulier Instituut bijgehouden en worden in volgende rapportages gepresenteerd.

¹² CBS (2020), zie <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/20/aantal-faillissementen-gestegen-in-april>.

Figuur 9.4 Ontwikkeling aantal faillissementen, totaal voor Nederland en binnen de sportsector (SBI 931 Sport), per maand (in absolute aantallen)

Bron: CBS, april 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

* Voorlopige cijfers.

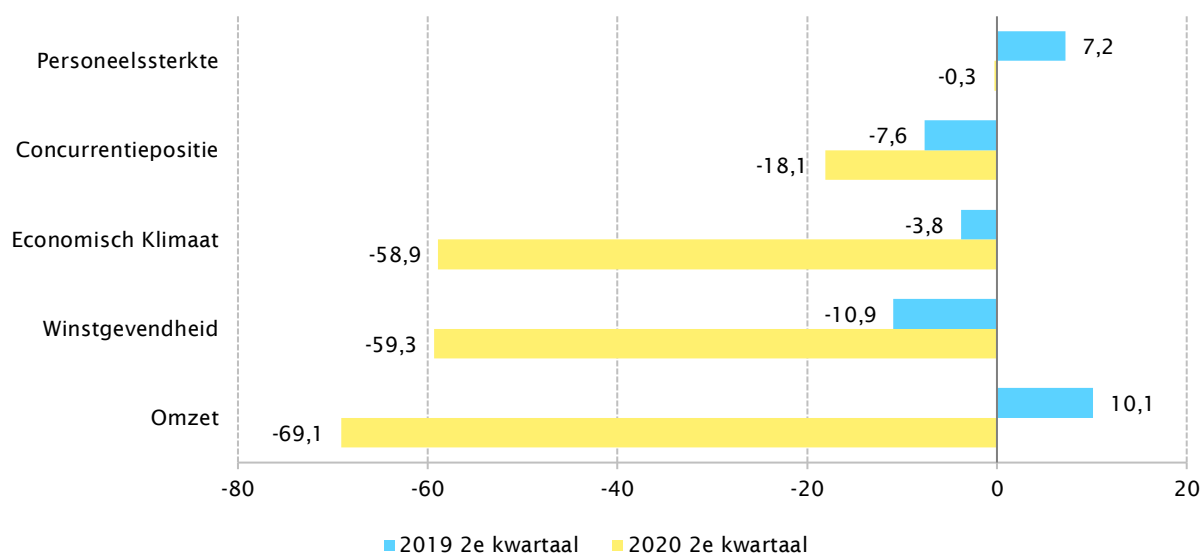
** Nader voorlopige cijfers.

Het ondernemersvertrouwen in de Nederlandse economie was nog nooit zo laag.¹³ Ook in de sport zien ondernemers het somber in. In de Conjunctuurenquête vraagt het CBS ondernemers om aan te geven hoe verschillende economische indicatoren zich hebben ontwikkeld in de afgelopen drie maanden (toegenomen, gelijk gebleven of afgenomen). Het saldo van toenames tegenover afnames geeft een indicatie van de ervaringen van ondernemers. Figuur 9.5 geeft deze weer voor ondernemers binnen de sportsector. Vergeleken met hetzelfde kwartaal een jaar geleden is met name de omzet enorm verslechterd in het tweede kwartaal van 2020. De omzet is voor bijna 70 procent van de ondernemers afgenomen en geen enkele zag de omzet stijgen. De winstgevendheid van bedrijven, het ervaren economisch klimaat en in mindere mate de concurrentiepositie laten allemaal aanmerkelijk sombere cijfers zien dat een jaar geleden. De personeelssterkte lijkt vooralsnog stabiel te zijn gebleven in het meest recente kwartaal. Dit is een indicator die later reageert dan andere indicatoren. Door het wegvallen van omzet komt de financiële huishouding van bedrijven onder druk te staan, wat op termijn tot ontslagen leidt.

¹³ CBS (2020), zie <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2020/20/ondernemersvertrouwen-in-tweede-kwartaal-laagste-ooit-gemetten>.

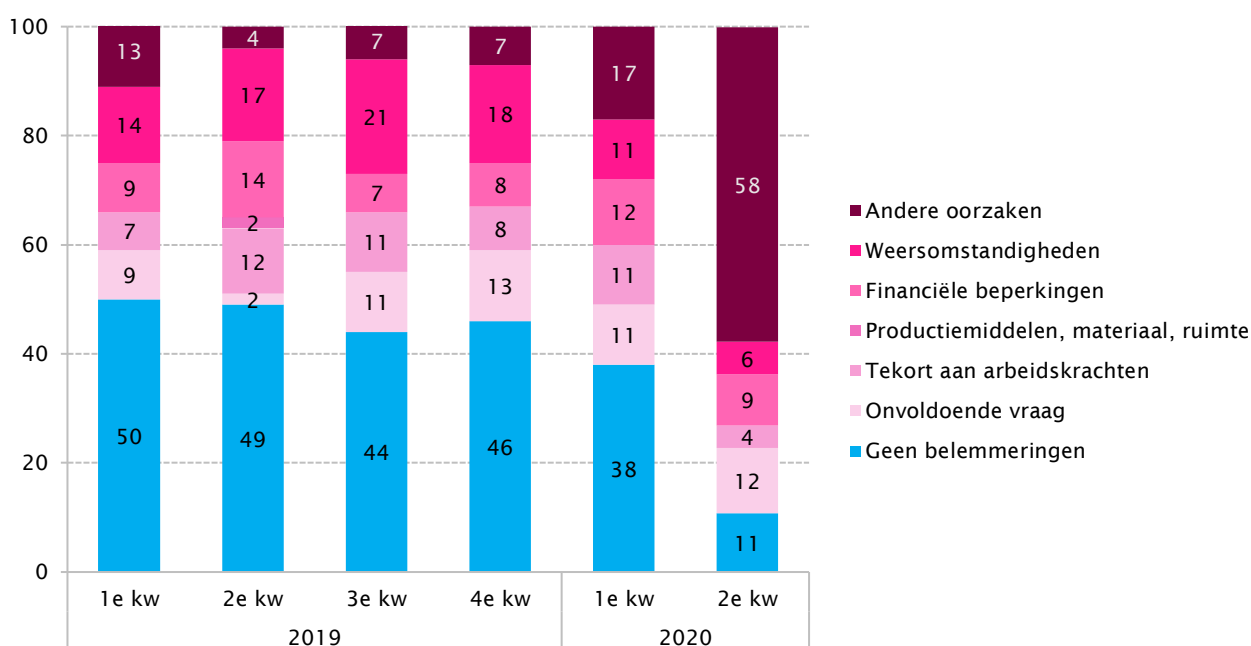
Figuur 9.5 Door ondernemers binnen de sportsector (SBI 931 Sport) ervaren veranderingen in drie voorafgaande maanden (in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête CBS, april 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Ondernemen gaat gepaard met het overwinnen van belemmeringen. Voorafgaand aan de coronacrisis steeg het aandeel ondernemers dat belemmeringen ervoer al licht, maar deze stijging is in het tweede kwartaal van 2020 flink doorgeschooten (figuur 9.6). 89 procent van de bedrijven geeft aan voor het tweede kwartaal van 2020 belemmeringen te ervaren. De belemmeringen die ervaren worden zijn door de ondernemers vooral gekarakteriseerd als “andere oorzaken”, waarmee waarschijnlijk de ondernemers de coronacrisis als (bron van) belemmering(en) aangeven.

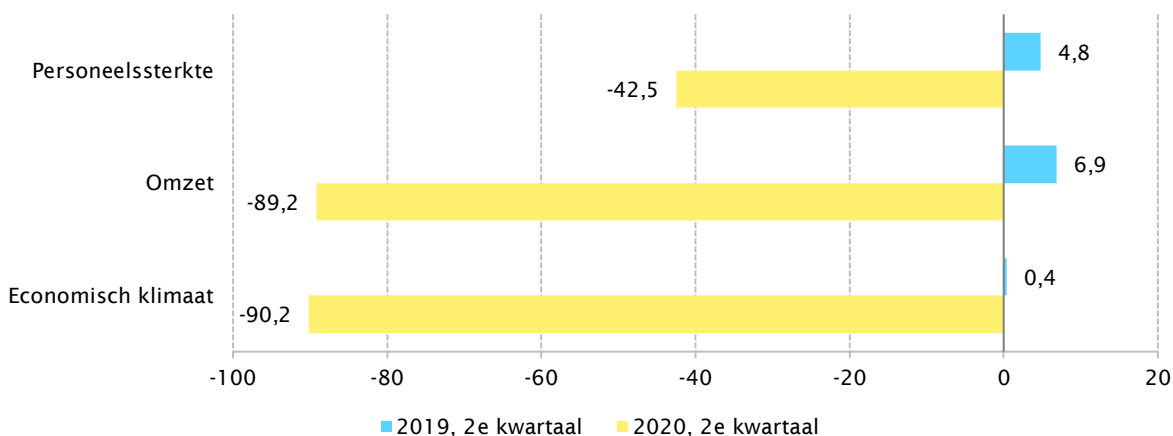
Figuur 9.6 Ervaren belemmeringen door ondernemers binnen de sportsector (931 Sport) in de drie voorafgaande maanden (in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête CBS, april 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Voor de komende drie maanden (vanaf april 2020) zien ondernemers binnen de sportsector het somber in. Met name voor de omzet en het economische klimaat staan de signalen op rood (figuur 9.7). Geen enkele ondernemer verwacht op beide indicatoren een toename in de komende maanden en ongeveer 90 procent voorziet een afname. Daarbij is de verwachting dat de personeelssterkte zal afnemen in de komende drie maanden.

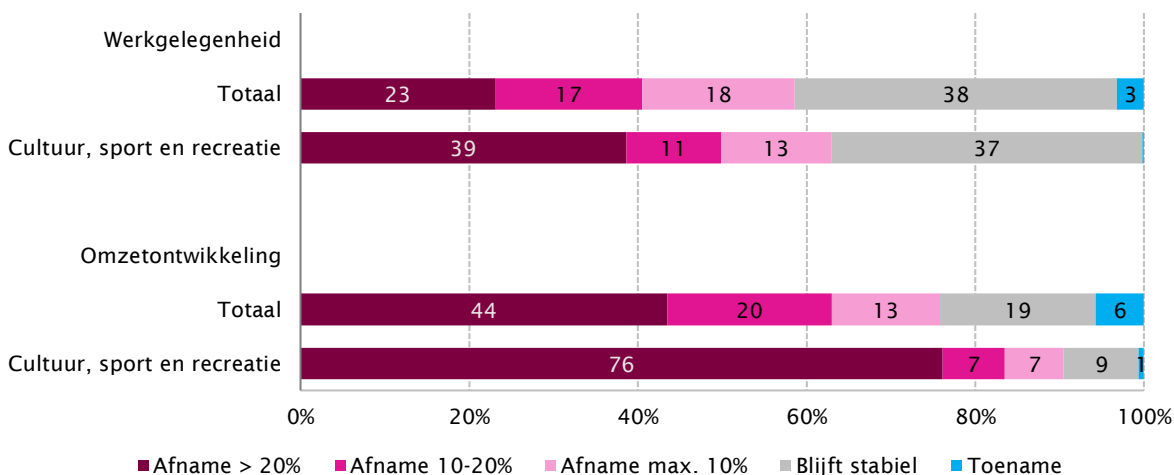
Figuur 9.7 Verwachtingen ondernemers binnen de sportsector (SBI 931 Sport) voor de komende drie maanden (in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête CBS, april 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

In het aanvullende blok in de Conjunctuurenquête van april, dat specifiek gericht is op de effecten van de coronacrisis, komen deze verwachtingen eveneens naar voren. Voor zowel de werkgelegenheid als de omzet voorziet het grootste deel van de ondernemers een afname als gevolg van de coronacrisis (figuur 9.8). In de sector Cultuur, sport en recreatie ligt dit aandeel hoger dan het landelijk gemiddelde. Daarnaast valt op dat binnen de groep die een afname voorziet het aandeel met een forse afname (>20 %) het grootste deel vormt. Met name voor de omzetontwikkeling is dit het geval. Binnen de sector Cultuur, sport en recreatie verwacht 76 procent dat de omzet met meer dan 20 procent zal afnemen.

Figuur 9.8 Inschatting ondernemers effecten coronacrisis op werkgelegenheid en omzetontwikkeling, tweede kwartaal 2020 (in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête CBS, april 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Het effect dat de coronacrisis heeft op de werkgelegenheid is in het aanvullende blok van de Conjunctuurenquête van mei nog specifiek uitgevraagd. Met betrekking tot de inzet van personeel noemden de meeste ondernemers binnen de sector Sport en recreatie als kenmerkend dat voor een deel van of al het personeel NOW in aangevraagd (39%; figuur 9.9). Verder vond een kwart van de ondernemers minder inzet van zzp'ers en uitzendkrachten het meest kenmerkend voor de huidige situatie.

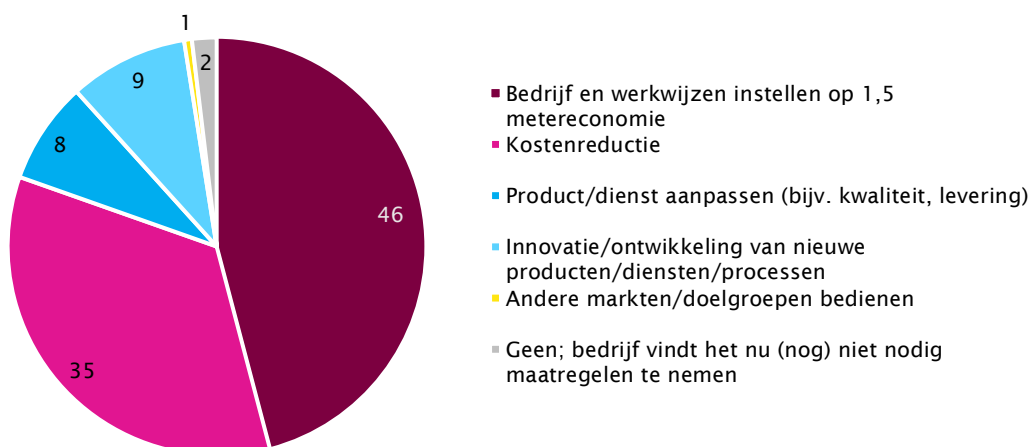
Figuur 9.9 Meest kenmerkende situatie voor ondernemers binnen de sector sport en recreatie (SBI 93) over de inzet van personeel als gevolg van de coronacrisis, mei 2020 (in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête CBS, mei 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Om de effecten van de economische neergang als gevolg van de coronacrisis te beperken, hebben ondernemers verschillende maatregelen doorgevoerd. Figuur 9.10 laat de belangrijkste maatregelen zien die binnen de sector Sport en recreatie (SBI 93) zijn genomen. De meeste ondernemers noemen het instellen op de anderhalvemeterconomie (46%) en kostenreductie (35%) als belangrijkste maatregelen (figuur 9.10). Slechts 2 procent van de ondernemers geeft aan geen maatregelen te treffen.

Figuur 9.10 Belangrijkste getroffen maatregelen door ondernemers binnen de sector sport en recreatie (SBI 93) om de economische neergang door de coronacrisis te beperken, mei 2020 (in procenten)

Bron: Conjunctuurenquête CBS, mei 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

9.3 Steunmaatregelen

Om banen en inkomens te beschermen tegen de gevolgen van de coronacrisis heeft het kabinet een aantal steunmaatregelen gepresenteerd (zie bijlage 1). De generieke maatregelen zijn voor organisaties in de sportsector beschikbaar, afhankelijk van de manier waarop de organisaties geregistreerd staan. Daarnaast hebben verschillende instanties binnen en buiten de sport extra steunmaatregelen aangekondigd. Hiervan komt vooralsnog het meeste ten goede aan de breedtesport.

Generieke maatregelen

Zoals beschreven in tabel B1.1 (bijlage 1) heeft het kabinet met steunpakket 1 een aantal regelingen in het leven geroepen ter ondersteuning van de economie. In steunpakket 2 is een aantal van deze steunmaatregelen verlengd, op enkele punten gewijzigd en zijn nieuwe steunmaatregelen toegevoegd. Veel organisaties binnen de sportsector kunnen gebruikmaken van deze regelingen.

NOW

Bedrijven binnen de sportsector kunnen binnen de NOW-regeling (Tijdelijke Noodmaatregelen Overbrugging voor Werkbehoud) een tegemoetkoming in de loonkosten aanvragen bij het UWV indien zij een omzetverlies verwachten van minimaal 20 procent. Binnen het eerste steunpakket kon dit voor de maanden maart, april en mei, en met de verlenging van de regeling is het vanaf 6 juli 2020 mogelijk om ook een aanvraag te doen voor juni, juli en augustus. Tussen 6 april en 30 april zijn in totaal ongeveer 114.000 aanvragen ingediend, waarvan 104.000 aanvragen zijn goedgekeurd.¹⁴ Deze aanvragen komen overeen met een voorschot van 1,9 miljard euro. Het aandeel van de sportsector binnen deze aantallen en hoe de ontwikkeling na 30 april eruit ziet, is op dit moment nog niet duidelijk. In volgende rapportages zal gepoogd worden deze uitsplitsing wel te maken.

TOGS

Naast de NOW kunnen bedrijven binnen de sportsector een eenmalige tegemoetkoming ontvangen via de TOGS-regeling (Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19). Deze regeling is opgesteld om ondernemers te compenseren die direct schade ondervinden van de diverse coronamaatregelen. Valt het bedrijf binnen de vastgestelde selectie SBI-codes¹⁵ en heeft het maximaal 250 werkzame personen in dienst, dan kan het bedrijf de eenmalige tegemoetkoming van 4.000 euro aanvragen om de vaste lasten te betalen. Binnen de selectie SBI-codes zijn alle sectoren die binnen de SBI code Sport en Recreatie (SBI 93) vallen opgenomen. Hiermee komt het grootste deel van de sportsector in aanmerking voor de TOGS. Is het bedrijf officieel onder een andere SBI-code geregistreerd dan de codes onder SBI 93, dan kan het nog zijn dat het bedrijf in aanmerking komt voor de TOGS aangezien de selectie SBI-codes breed is. Zo komen bijvoorbeeld zeil- en surfscholen en dansscholen ook in aanmerking voor de TOGS (respectievelijk met SBI-codes 85511 en 85521).

Tot en met 15 mei zijn voor de sport in totaal 14.649 aanvragen ontvangen (tabel 9.1). Van deze aanvragen zijn 14.429 aanvragen goedgekeurd, corresponderend met een bedrag van ruim 57 miljoen euro. Binnen de sport komen veruit de meeste aanvragen vanuit de categorie Overig sport- en recreatieonderwijs (SBI 85519), 3.418 aanvragen (tabel B3.5 in bijlage 3). Andere categorieën met meer dan 1.000 aanvragen zijn Veldvoetbal (SBI 93121), Fitnesscentra (SBI 9313) en Sportscholen (SBI 93146).

¹⁴ Rijksoverheid (2020). <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-financiële-regelingen/nieuws/2020/05/01/steunmaatregelen-kabinet-helpen-ruim-2-miljoen-mensen>.

¹⁵ Lijst van branches en sectoren die in aanmerking komen voor de TOGS regeling. <https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/togs/vastgestelde-sbi-codes-0>.

Net zoals voor de NOW-aanvragen, monitoren we de ontwikkelingen in het aanvragen van TOGS en zullen we waar nodig en mogelijk de cijfers actualiseren in volgende rapportages.

Tabel 9.1 Verstrekte TOGS subsidies voor de sport tot en met 15 mei 2020 (in aantallen, euro's en percentages)

	Totaal Sport
Ontvangen aanvragen	14.649
Toegekende aanvragen	14.429
Afgewezen aanvragen	1
Aanvragen in behandeling	219
Uitbetaald bedrag	€57.716.000
% Betaald	98%

Bron: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, mei 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

TVL

Binnen dezelfde selectie sectoren als voor de TOGS is het mogelijk om een tegemoetkoming voor MKB-ondernemers aan te vragen, de TVL (Tegemoetkoming Vaste Lasten mkb). Binnen deze regeling kunnen bedrijven met een omzetsderving van 30 procent een tegemoetkoming krijgen voor hun materiële kosten. De TVL maakt onderdeel uit van steunpakket 2, aantallen van aanvragen zullen dus in komende periode duidelijk gaan worden. Deze komen indien beschikbaar in volgende rapportages aan bod.

Tozo

Zelfstandigen binnen de sport kunnen gebruikmaken van de Tozo (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers). De Tozo zorgt voor een periode van drie maanden voor aanvullende inkomensondersteuning. Het vult het inkomen aan tot het sociaal minimum en hoeft niet terugbetaald te worden.

Met het tweede steunpakket is de Tozo verlengd, met als voornaamste aanpassing dat het inkomen van de partner nu meegenomen wordt bij het honoreren van de aanvraag. De uitvoering van de Tozo ligt bij gemeenten en is heel verspreid.¹⁶ Precieze cijfers over het aantal aanvragen zullen daarom pas op een later moment beschikbaar worden.

Belasting-, garantie- en kredietregelingen

Bedrijven in de sportsector kunnen gebruik maken van verschillende belasting-, garantie- en kredietregelingen (zie bijlage 1). De effecten van deze regelingen zullen niet voor elke regeling even makkelijk te kwantificeren zijn. Voor volgende rapportages wordt verkend in hoeverre dit mogelijk is, gegeven de beschikbare gegevens.

Specifieke maatregelen voor de sport

Naast de generieke steunmaatregelen hebben verschillende organisaties ook specifieke maatregelen aangekondigd voor de sport (zie tabel B1.1 in bijlage 1).

¹⁶ Rijksoverheid (2020), zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-financiele-regelingen/nieuws/2020/05/01/steunmaatregelen-kabinet-helpen-ruim-2-miljoen-mensen>.

Steunpakket VWS

Het ministerie van VWS kondigde op 18 mei aan 110 miljoen euro beschikbaar te stellen voor sportverenigingen. Deze steunmaatregel is vooral bedoeld om de huisvestingskosten voor verenigingen zoveel mogelijk kwijt te schelden. Van de 110 miljoen komt 90 miljoen ten goede van verenigingen die huren bij de gemeenten. De gemeenten worden gecompenseerd voor de huur die ze voor de periode van 1 maart tot 1 juni 2020 kwijtschelden. De overige 20 miljoen is bedoeld voor sportverenigingen met een eigen accommodatie. Zij kunnen een tegemoetkoming krijgen van maximaal 2.500 euro.

Coronanoodfonds Sport NOC*NSF

NOC*NSF heeft op 17 maart aangekondigd een Coronanoodfonds Sport in te stellen om de sport te ondersteunen naar aanleiding van de coronacrisis. Zelf steekt NOC*NSF 4 á 5 miljoen euro in het fonds maar het is de bedoeling dat het fonds nog groter gaat worden. Zo kondigde de Nederlandse Loterij op 24 maart aan, naast de verlenging van de samenwerking met NOC*NSF, ook 1 miljoen euro in het Coronanoodfonds te steken. De precieze uitwerking van het fonds is vooralsnog onbekend. Daarom is nog niet te zeggen welke partijen binnen de sport kunnen profiteren van dit noodfonds.

Financieel steunpakket KNVB

De KNVB heeft op 6 april aangekondigd een steunpakket op te stellen voor profclubs en amateurclubs. Dit steunpakket, ter waarde van 11 miljoen euro, is samen met sponsor ING en de internationals van het Nederlands elftal in het leven geroepen en is bedoeld om de financiële gevolgen van de coronacrisis voor voetbalorganisaties te beperken. Naast de KNVB hebben ook andere bonden tegemoetkomingen opgezet voor hun verenigingen, zoals de KNHB en de KNGU.

Naast dit steunpakket is in het Deltaplan van de KNVB ook een solidariteitssteunfonds aangekondigd. Het fonds is een initiatief van KNVB, Eredivisie en de clubs die volgend seizoen Europees spelen (Ajax, AZ, Feyenoord, PSV en Willem II) en bedraagt 15 miljoen euro. Met dit fonds wordt steun geboden aan de overige clubs in de Eredivisie en de Keuken Kampioen Divisie.

Noodkrediet van SWS

Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) kan met ingang van 1 mei borgstellingen verstrekken voor zogenoemde noodkredieten. Dat zijn leningen die specifiek bedoeld zijn voor het opvangen van de financiële schade die sportorganisaties hebben geleden als gevolg van de sluiting van de sportclubs als maatregel tegen de verspreiding van het coronavirus. Verenigingen kunnen hiermee leningen aanvragen van de bank, waarbij SWS borg staat.

9.4 Financiële gevolgen voor de sport

Met verschillende steunmaatregelen komt de vraag op in hoeverre de omzetsderving binnen de sport gecompenseerd wordt. NOC*NSF schatte in maart de omzetsderving voor de sportsector tot 1 augustus op zo'n 950 miljoen euro (tabel 9.2). Deze inschatting is destijds met de kennis van toen gedaan maar inmiddels is veel veranderd. Delen van de sport zijn (gedeeltelijk) weer open of zullen open gaan voor 1 augustus, als dat de verspreiding van het coronavirus onder controle blijft.

Tabel 9.2 Door NOC*NSF geschatte omzeterderving voor de sportsector i.v.m. het coronavirus tot 1 augustus 2020 (in miljoenen euro's)

Schadepost	Bedrag
Weggefallen contributies sportverenigingen	€ 140
Inkomstendering kantines	€ 150
Afgelasting of uitstel van (grote) sportevenementen	€ 200
Inkomstendering ondernemers in de sport	€ 300
Betaald voetbal	€ 110
Inkomstendering sportbonden	€ 50
Totaal geschatte omzeterderving voor de sportsector tot 1 augustus	€ 950

Bron: NOC*NSF, maart 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Ondanks dat veel nog onzeker is en we ons moeten baseren op schattingen, is er nu meer informatie dan NOC*NSF had ten tijde van de raming op 18 maart. Op basis van deze informatie maken wij hieronder een schatting van de omzeterderving voor de sportsector, op basis van de indeling van dit rapport. Afgezien van de andere indeling en het tijdverschil, verschilt de onderstaande raming van de omzeterderving van die van NOC*NSF doordat we voor verenigingen de totale inkomstendering meenemen in plaats van alleen de contributies en kantine-inkomsten. Verder is onze selectie sportondernemers (zie hoofdstuk 4) aanzienlijk breder dan de selectie ondernemers in de sport volgens NOC*NSF.

Tabel 9.3 Geschatte inkomstendering en kostenbesparing voor de sportsector als gevolg van de coronamaatregelen, tot 1 augustus 2020 (in miljoenen euro's)

	Inkomstendering	Kostenbesparing
Verenigingen	€ 339	€ 133
Sportbonden	€ 56	€ 28
Sportondernemers	€ 815	€ 122 - € 204*
Betaald voetbal (Eredivisie en Keuken Kampioen Divisie)	€ 96	€ 15 - € 25
Sportevenementen	€ 208	€ 125 - € 166*
Totaal tot 1 augustus	€ 1.514	€ 423 - € 556

* Op basis van eigen inschatting.

Tabel 9.3 vat, op basis van de bevindingen in voorgaande hoofdstukken, onze schatting van het omzetverlies voor de sportsector samen. Sportverenigingen schatten (begin april) de omzeterderving voor de periode tot 1 augustus in op zo'n 339 miljoen euro. Ze verwachten 133 miljoen te kunnen bezuinigen, zodat de schade uitkomt op 206 miljoen euro (zie hoofdstuk 3). Het omzetverlies valt iets hoger uit vergeleken met de eerste inschatting van NOC*NSF, die uitkwam op een omzeterderving bij verenigingen van 290 miljoen, waarvan 150 door wegvallen contributies en 140 miljoen door wegvallen van kantine-inkomsten. Dat de schatting hier iets hoger uitvalt komt mede doordat nu ook het wegvallen van sponsorinkomsten en inkomsten gerelateerd aan activiteiten (toernooien, clinics, verhuur e.d.) is meegenomen. Dat de uiteindelijke schade wat minder uitvalt komt doordat er bezuinigingsmogelijkheden zijn en dat verschillende sportactiviteiten in mei en juni al weer hebben mogen starten, waardoor met name ledenverlies kan meevallen, en dat vanaf 1 juni (golf) of 1 juli de kantines weer gedeeltelijk in gebruik kunnen worden genomen. De meeste sporten zullen hier niet echt van kunnen profiteren, maar bijvoorbeeld bij watersporten en tennis kan dit toch helpen het omzetverlies te beperken. Overigens is het belangrijk op te merken dat de geschatte inkomstendering tot 1 augustus naar verwachting de maximale omzeterderving zal zijn. De schatting komt voort uit een peiling van begin april, op het hoogtepunt van de coronacrisis en nog veel onduidelijkheid. Nu er meer duidelijkheid is voor verenigingen

en er vanaf 1 juli weer veel mogelijk is, kan het zijn dat een inschatting op dit moment een positiever beeld geeft.

Sportbonden voorzien voor de periode tot en met 1 september een inkomstenderving van 69,6 miljoen (zie hoofdstuk 8). Onder de aanname dat deze inkomsten gelijk verdeeld zijn over de periode april tot 1 september kunnen we de inkomstenderving terugrekenen tot de periode tot 1 augustus. Dit resulteert in een bedrag van 56 miljoen inkomstenderving tot 1 augustus. Naast de afname van de inkomsten voorzien de sportbonden mogelijkheden tot kostenbesparing. Terugrekenend tot de periode tot 1 augustus komt deze besparing neer op 28 miljoen. De schade, inkomstenderving minus kostenbesparing, zou daarmee op 28 miljoen komen.

Cijfers van het Platform Ondernemende Sportaanbieders (POS) geven ons de mogelijkheid een schatting te maken van de omzeterderving van sportondernemers. Tot en met april is door de brancheorganisaties een schatting gemaakt van de omzeterderving en voor mei en juni is een inschatting gemaakt voor twee scenario's: de accommodatie blijft helemaal dicht of het kan beperkt open (zie hoofdstuk 4). Inmiddels weten we dat een aantal typen ondernemers al beperkt open mag en vanaf 1 juli zullen voor de gehele groep de deuren weer open gaan. Met dit in het achterhoofd hebben we voor de sportondernemers de geschatte omzeterderving tot 1 augustus berekend. In deze berekening pakken we het totale bedrag tot en met april plus de bedragen voor mei en juni naar invulling van de scenario's. Voor ondernemers die open mogen (zoals golf) pakken we de omzeterderving voor beperkte openstelling en voor aanbieders die pas op 1 juli open kunnen (zoals fitnesscentra) pakken we het bedrag voor het scenario gesloten blijven. De omzeterderving voor de maand juli komt voort uit de optelsom van het beperkt open scenario, aangezien vanaf 1 juli voor alle sportondernemers de deuren weer open mogen. Deze berekening komt onder aan de streep op een bedrag van 815 miljoen euro omzeterderving voor de sportondernemers. Dit is een aanzienlijk bedrag, zeker vergeleken met de schatting van NOC*NSF, maar dit kan worden verklaard doordat er nu beter zicht is op de omvang van het sportaanbod dat mogelijk wordt gemaakt door sportondernemers (zie hoofdstuk 4).

Over mogelijke besparingen is vanuit de sportondernemers nog geen verdere informatie voor handen. Wel kunnen we een globale inschatting maken, waarbij we rekening houden met het verschil tussen vaste en variabele lasten. Onder vaste lasten vallen kosten als huisvestingskosten, inrichtingskosten, verzekeringen, vaste energielasten en kosten voor vast personeel. Deze lasten lopen ook door als er niet gesport kan worden. Variabele lasten worden daarentegen niet gemaakt wanneer de sportactiviteiten niet doorgaan. Hieronder vallen kosten als inkoopkosten van een kantine, schoonmaakkosten, kosten voor personeel dat niet vast in dienst is, kosten voor de organisatie van activiteiten en het variabele deel in de energielasten. Tijdens de sluiting hebben sportondernemers voornamelijk kunnen besparen op deze variabele lasten. Aangezien de meeste sportondernemers over een eigen accommodatie beschikken zullen de vaste lasten in verhouding hoger liggen dan de variabele kosten. Zo liet Ronald Wouters, algemeen directeur van branchevereniging NL Actief, in een interview weten dat de vaste lasten in de fitnesssector zo'n 80 procent beslaan.¹⁷ Als ruwe schatting zouden we kunnen zeggen dat vanwege de coronamaatregelen 15 tot 25 procent van de kosten is bespaard. Verrekenen we dit met de geleden omzeterderving dan zou deze besparing neerkomen op een besparing tussen de 122 en 204 miljoen euro. Deze ruwe schatting pogen we in volgende rapportages te onderbouwen.

¹⁷ NU.nl (2020): <https://www.nu.nl/economie/6060439/sportscholen-verliezen-een-derde-van-leden-zijn-pas-weer-gezond-in-2021.html>.

De geschatte omzetsderving voor het betaald voetbal (Eredivisie en Keuken Kampioen Divisie) wordt door de KNVB in het nieuwe Deltaplan (zie hoofdstuk 6) geraamd op 96 miljoen euro voor de rest van het seizoen 2019/2020. Hiervan komt 82 miljoen voort uit de Eredivisie en 14 miljoen uit de Keuken Kampioen Divisie. Mocht het seizoen 2020/2021 zonder publiek gespeeld moeten worden, dan wordt de omzetsderving voor dat seizoen ingeschat op 331 miljoen. Volgens de KNVB heeft het betaald voetbal de schade voor het seizoen 2019/2020 opgevangen door eigen kostenbesparingen, door loyale fans en commerciële partners, door reserves van clubs en KNVB en door de generieke steunmaatregelen zoals de NOW-regeling. Van de 96 miljoen omzetsderving wordt naar schatting 40 miljoen euro opgevangen door de NOW-regeling. Over de overige 56 miljoen euro is lastig te definiëren welk deel opgevangen wordt door kostenbesparingen en voor welk deel de clubs hebben moeten interen op het eigen vermogen. Op basis van een grove schatting wordt uitgegaan van een kostenbesparing die tussen de 15 en 25 miljoen euro ligt. In het onderzoek van de HAN werd de schade voor Eredivisie geschat op 24 miljoen. In dit onderzoek is echter de Keuken Kampioen divisie niet meegenomen en wordt ervan uitgegaan dat de inkomsten uit commercie in stand zullen blijven. Omdat deze omzetsderving (aanmerkelijk) lager is dan die welke is geschat door de KNVB, is deze omzetsderving in elk geval hetzelfde als de kostenbesparing door de KNVB.

Voor sportevenementen wordt in hoofdstuk 7 de economische schade van mei tot en met het einde van het jaar op 538,4 miljoen euro geschat. Rekenen we dit terug tot de periode april tot en met 1 augustus dan komen we op een geschatte inkomstenderving van 308 miljoen euro. In deze uitgaven zitten ook uitgaven voor bezoek van betaald voetbalwedstrijden en voor wedstrijdgerelateerd kantinebezoek bij sportverenigingen en commerciële sportaanbieders (denk bijvoorbeeld aan bezoek aan paardensport- en golfwedstrijden en toernooien). Om dubbeling met de andere posten in deze optelling te voorkomen, hebben we hiervoor 100 miljoen in mindering gebracht bij 'sportevenementen'. Dit is een ruwe schatting, die we in volgende rapportages hopen beter te kunnen onderbouwen en specificeren.

Net zoals voor de sportondernemers is op dit moment geen goed zicht op de mogelijke besparingen voor sportevenementen. Voor sportevenementen geldt dat de variabele lasten grotendeels niet gemaakt zullen worden als de sportevenementen niet doorgaan. Directe investeringen vooraf krijg je niet meer terug maar opdrachten voor bijvoorbeeld horecapartijen en podiumbouwers gaan niet door, waardoor deze kosten bespaard zouden kunnen worden door de organisatoren van sportevenementen. Vandaar dat wij een ruwe schatting doen op basis van het wegvallen van een groot deel van deze variabele lasten en verwachten dat sportevenementen zo'n 60 tot 80 procent van de kosten kunnen besparen doordat de sportevenementen geen doorgang hebben gevonden. Kwantificeren we deze percentages naar euro's op basis van de omzetsderving, dan komen we op een geschatte kostenbesparing tussen de 125 en 166 miljoen euro.

Het is overigens niet zo dat met het wegvallen van de variabele kosten voor organisatoren van sportevenementen voor iedereen een kostenbesparing ontstaat. Organisatoren van sportevenementen maken geen kosten, maar hierdoor lopen partijen uit bijvoorbeeld de horeca of podiumbouwers wel inkomsten mis, die ze met doorlopende vaste lasten moeilijk kunnen compenseren. Deze partijen vallen niet binnen de sportsector, waardoor ze niet worden meegenomen in deze rapportage. Niettemin kan er wel gevolgschade ontstaan als deze infrastructuur schade oploopt, waardoor het organiseren van sportevenementen in de toekomst moeilijker wordt of alleen tegen hogere kosten kan plaatsvinden.

Tellen we alle boven beschreven bedragen bij elkaar op, dan komen wij op een totaal geschatte inkomstenderving voor de sportsector tot 1 augustus van ruim 1,5 miljard euro (tabel 9.3). De uiteindelijke schade wordt mede bepaald door de mogelijkheden om op kosten te bezuinigen en de hoogte van de uitkeringen uit de verschillende steunmaatregelen. Voor verenigingen, bonden en het betaald voetbal zijn cijfers bekend over (mogelijke) kostenbesparingen van in totaal tussen de 176 en 186 miljoen euro. Deze gegevens ontbreken vooralsnog voor sportondernemers en evenementen, die samen een aanzienlijk deel uitmaken van de totale inkomstenderving. Met de schattingen die we hierboven maken

over de mogelijke kostenbesparingen voor sportondernemers en sportevenementen loopt de totale kostenbesparing binnen de sportsector op tot een bedrag tussen de 423 en 556 miljoen euro.

Wat betreft de hoogte van de uitkeringen is nog niet zoveel bekend (tabel 9.4). Voor de verenigingssport is er een compensatieregeling van VWS van 110 miljoen voor de maanden maart tot en met mei, met uitzicht op verlenging van die regeling. Verder zit er naar schatting ongeveer 6 miljoen euro in het Coronafonds Sport NOC*NSF en draagt het financieel steunpakket van de KNVB zo'n 11 miljoen bij.¹⁸ Via de TOGS-regeling is tot en met 15 mei al bijna 58 miljoen aan de sportsector uitgekeerd. Van de andere regelingen hebben we een dergelijke uitsplitsing naar de sportsector nog niet kunnen maken. Los van deze nog openstaande bedragen komt het totaal voor reeds versterkte steunmaatregelen uit op ongeveer 185 miljoen euro. In werkelijkheid zal dit bedrag hoger liggen aangezien de regelingen van de NOW, TVL en Tozo er nog bovenop komen. Met name de NOW-regeling kan nog voor een flinke stijging zorgen van het bedrag dat de sport binnen krijgt op basis van de steunmaatregelen. Om toch een indicatie te geven over de hoogte van de vergoeding voor de sport vanuit de NOW-regeling, hebben we op basis van voorlopige informatie een voorzichtige schatting gemaakt. In bijlage 5 wordt de berekening achter deze schatting verder toegelicht. Deze schatting komt uit op een bedrag tussen de 214 en 285 miljoen euro. In de volgende rapportages hopen we de daadwerkelijke aangevraagde bedragen te kunnen presenteren.

Tabel 9.4 Reeds versterkte steunmaatregelen voor de sport (in miljoenen euro's)

Soort steunmaatregel	Maatregel	Bedrag
Generieke maatregelen	NOW	€ 214 - € 285*
	TOGS	€ 58
	TVL	PM
	Tozo	PM
Specifieke maatregelen voor de sport	Steunpakket VWS	€ 110
	Coronafonds Sport NOC*NSF	~ € 6
	Financieel steunpakket KNVB	€ 11
Totaal		~ € 399 - € 470

* Op basis van eigen inschatting, zie bijlage 5.

Concluderend komen we tot een omzetzijning van 1,5 miljard euro in de periode van half maart tot 1 augustus 2020. Dat is ruim een half miljard meer dan NOC*NSF in eerste instantie had geraamd, als gevolg van een betere inschatting van de weggevallen omzet bij sportondernemers.

De bezuinigingen en opbrengsten uit steunmaatregelen waar we nu zicht op hebben, tellen op tot een bedrag tussen de 822 en 1.026 miljoen euro. Daarbij moeten nog komen de opbrengsten uit de TVL-, en Tozo-regelingen, de waarschijnlijke verlenging van het Steunpakket van VWS, de besparingen die kunnen worden gerealiseerd door sportbedrijven en bij sportevenementen en het feit dat per 1 juli meer mogelijk is dan bekend was ten tijde dat schattingen werden gemaakt. Hiermee rekening houdend schatten we de totale schade als liggend tussen 0,4 en 0,6 miljard euro. Nogmaals, het is een (in)schatting op basis van de beschikbare kennis eind juni 2020. De daadwerkelijke schade voor de sport als gevolg van de coronacrisis wordt pas op een later moment zichtbaar.

¹⁸ Voor een deel komen de middelen uit reserves binnen de sport, en is dit geen 'steun' van buiten de sport. Omdat we de uitsplitsing naar middelen uit reserves en van buiten niet kennen en het op het grote geheel om relatief bescheiden bedragen gaat nemen we deze fondsen hier in hun geheel mee.

Op jaarbasis zal de uiteindelijk omzetsderving en schade groter zijn, omdat het niet reëel is te verwachten dat per 1 augustus alles weer 'normaal' is in de sport en er geen gevolgschade zal zijn.

Bijlage 1. Steunmaatregelen

Tabel B1.1 Overzicht steunmaatregelen van de Rijksoverheid en van andere instellingen

<i>Steunmaatregel</i>	<i>Toelichting</i>
Tijdelijke Noodmaatregelen Overbrugging voor Werkbehoud (NOW)	<p>De werktijdverkorting-regeling (wtv-regeling) werd in 2004 in het leven geroepen om werkgevers in staat te stellen hun personeel te behouden als ze tijdelijk te maken krijgen met een fors werkurenverlies door een calamiteit die buiten het normale bedrijfsrisico valt. Aangezien de uitbraak van het coronavirus een calamiteit is die binnen deze afbakening valt, werd de wtv-regeling aan het begin van de intelligente lockdown (half maart 2020) overvraagd. Daarom is in het eerste noodpakket (17 maart 2020) met onmiddellijke ingang de wtv-regeling ingetrokken en vervangen door de Tijdelijke Noodmaatregelen Overbrugging voor Werkbehoud (NOW). Binnen deze regeling kan een ondernemer die een omzetverlies verwacht van minimaal 20 procent bij het UWV voor een periode van drie maanden een tegemoetkoming in de loonkosten aanvragen (maximaal 90% van de loonsom, afhankelijk van het omzetverlies).</p>
<u>Looptijd</u> Steunpakket 1: 17 maart tot 20 mei 2020 (NOW)	
Steunpakket 2: verlenging tot 1 september 2020 (NOW 2.0)	<p>In het tweede noodpakket is de NOW regeling (NOW 2.0) verlengd tot 1 oktober 2020 en op enkele punten aangepast. Vanaf 6 juli 2020 kunnen ondernemers die minstens 20 procent omzetverlies verwachten bij het UWV een tegemoetkoming in de loonkosten aanvragen voor juni, juli en augustus (Rijksoverheid, 2020b). Referentiemaand voor de loonsom wordt maart 2020. Een extra voorwaarde aan de NOW 2.0 is dat bedrijven die er nu gebruik van maken dit haar geen winstuitkering doen aan aandeelhouders, geen bonussen uitkeren en geen eigen aandelen inkopen. Een andere grote aanpassing in de NOW 2.0 is dat de ontslagboete (onder voorwaarden) vervalt. In het eerste noodpakket was vastgesteld dat de subsidie met 150 procent verlaagd wordt waar deze in de NOW 2.0 naar 100 procent gaat. Dit betekent dat bedrijven gekort worden op de NOW aanvraag voor 100 procent van de loonsom(men) van de werknemer(s) waarvoor ontslag is aangevraagd. In de eerdere NOW regeling zat hier nog een boeter van 50 procent van de loonsom aan vast, wat nu dus komt te vervallen.</p>
Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)	<p>Ter ondersteuning van zelfstandig ondernemers is in het eerste steunpakket de Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) opgesteld. Zelfstandigen kunnen voor een periode van drie maanden aanvullende inkomensondersteuning krijgen voor levensonderhoud (Rijksoverheid, 2020c). Deze vult het inkomen aan tot het sociaal minimum en hoeft niet terug betaald te worden.</p>
<u>Looptijd</u> Steunpakket 1: 17 maart tot 20 mei 2020 (Tozo)	
Steunpakket 2: verlenging tot 1 september 2020 (Tozo 2.0)	<p>De Tozo regeling is in het tweede noodpakket voor wederom drie maanden verlengd waardoor zelfstandigen tot eind augustus 2020 gebruik kunnen maken van de regeling. Op een aantal punten is de Tozo 2.0 iets gewijzigd ten opzichte van zijn voorganger. Hierbij zijn de belangrijkste wijzigingen dat het inkomen van de partner meetelt om in aanmerking te komen voor de regeling en dat een aanvraag alleen gehonoreerd wordt als er geen surseance van betaling of faillissement is aangevraagd of verkregen.</p>

Vervolg tabel B1.1 Overzicht steunmaatregelen van de Rijksoverheid en van andere instellingen

<i>Steunmaatregel</i>	<i>Toelichting</i>
<p>Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19 (TOGS)</p> <p><u>Looptijd</u> Steunpakket 1: 27 maart tot 26 juni</p>	<p>Voor ondernemers die direct schade ondervinden van de diverse coronamaatregelen is de Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19 (TOGS) in het leven geroepen. Via de regeling TOGS kan deze specifieke groep ondernemers sinds 27 maart een eenmalige tegemoetkoming van €4.000 netto ontvangen om vaste lasten te betalen. De voorwaarden om voor deze regeling in aanmerking te komen zijn dat het bedrijf voor 15 maart 2020 opgericht moet zijn, maximale 250 werkzame personen heeft en binnen de vastgestelde selectie sector codes (SBI-codes) valt¹⁹. Daarnaast moeten de ondernemers verklaren in de periode van 16 maart tot en met 15 juni 2020 een omzetverlies te verwachten van ten minste €4.000 en over dezelfde periode vaste lasten van ten minste €4.000.</p>
<p>Tegemoetkoming vaste lasten mkb (TVL)</p> <p><u>Looptijd</u> Steunpakket 2: 1 juni tot 1 oktober 2020</p>	<p>Deze maatregel is nieuw in het tweede steunpakket en gaat in vanaf 1 juni 2020. Het is een tegemoetkoming voor MKB- ondernemers (in onder meer de horeca, recreatie, evenementen, kermissen, podia en theaters), waarmee ze naast de bestaande tegemoetkoming in loonkosten (NOW) ook tegemoetkoming voor hun vaste materiële kosten kunnen krijgen. Bedrijven met een minimale omzetsderving van 30 procent (en maximaal 250 werknemers) krijgen afhankelijk van de vaste kosten en de mate van omzetsderving een tegemoetkoming voor de vaste lasten tot een maximum van €50.000. Dezelfde sectoren (op basis van SBI-codes) uit de TOGS regeling komen in aanmerking voor de TVL regeling.</p>
<p>Verschillende belasting-maatregelen</p> <p><u>Looptijd</u> Steunpakket 1: 17 maart tot 20 mei 2020</p> <p>Steunpakket 2: 20 mei tot 1 september 2020</p>	<p>Onderdeel van het steunpakket 1 zijn verschillende vormen van belastingmaatregelen die ondernemers meer financiële ruimte moeten geven. De maatregelen zijn in steunpakket 2 verlengd t/m 1 september 2020. Ondernemers kunnen bijzonder uitstel van belasting aanvragen van het betalen van belastingschulden. Daarnaast is vanaf 23 maart 2020 de invorderingsrente verlaagd, om het uitstellen van belastingbetaling te vergemakkelijken. Tot slot gaat de belastingrente vanaf 1 juni tijdelijk omlaag naar 0,01 procent (t/m 1 oktober).</p>
<p>Verschillende garantie- en kredietregelingen</p>	<p><u>Garantie Ondernemingsfinanciering (GO-C)</u></p> <p>In de Garantie-Ondernemingsfinanciering (GO-C)- regeling is een aparte coronamodule opgenomen. Hiermee kunnen banken krediet verstrekken aan ondernemingen in verband met liquiditeitstekorten als gevolg van het coronavirus. Dit zijn leningen met een maximum looptijd van 6 jaar, tussen de €1,5 en €150 miljoen per onderneming, waarbij de staat voor 80% (grootbedrijf) en 90% (MKB) garant staat.</p>

¹⁹ Lijst van branches en sectoren die in aanmerking komen voor de TOGS regeling.
<https://www.rvo.nl/subsidie-en-financieringswijzer/togs/vastgestelde-sbi-codes-0>.

Vervolg tabel B1.1 Overzicht steunmaatregelen van de Rijksoverheid en van andere instellingen

<i>Steunmaatregel</i>	<i>Toelichting</i>
	<p><u>Borgstelling MKB-kredieten (BMKB)</u></p> <p>Via deze regeling staat het de overheid borg voor kredieten aan ondernemers, zodat zij makkelijker geld kunnen lenen bij kredietverstrekkers zoals banken.</p>
	<p><u>Corona-OverbruggingsLening (COL)- regeling voor Start-ups en Scale-ups</u></p> <p>Met deze regeling kunnen bedrijven zoals start-ups, scale-ups of innovatief MKB-ers, die overwegend met extern vermogen gefinancierd zijn, extra financiering ontvangen.</p>
	<p><u>Klein Krediet Corona (KKC)- regeling</u></p> <p>Dit is een maatregel gericht op de kleine ondernemers. De Nederlandse overheid gaat voor 95 procent garant staan voor €750 miljoen aan overbruggingskredieten voor kleine ondernemingen met een relatief kleine financieringsbehoefte (van €10.000 tot €50.000).</p>
	<p><u>Qredits</u></p> <p>Qredits is een stichting die microkredieten verstrekt aan startende ondernemers en kleine bedrijven. Met deze maatregel kunnen ondernemers met krediet uitstel tot aflossing aanvragen en rentekorting krijgen en wordt er Overbruggingskrediet verstrekt.</p>
Steunpakket sportverenigingen VWS	<p>Op 18 mei 2020 kondigde het kabinet aan 110 miljoen euro beschikbaar te stellen voor sportverenigingen. Dit bedrag is opgedeeld in twee delen. 90 miljoen euro wordt via accommodatie-verhurende gemeenten uitgekeerd. Deze gemeenten hebben 8.800 sportaccommodaties in eigendom, waaronder 760 zwembaden. Deze verhuren zij aan sportorganisaties met een bedrag van 30 miljoen euro per maand. Gemeenten ontvangen de 90 miljoen euro van het Rijk in de vorm van een specifieke uitkering, zodat zij in de periode 1 maart – 1 juni 2020 de huur kunnen kwijtschelden. Met deze maatregel worden naar schatting 11.000 sportverenigingen en zwembadbeheerders/-exploitanten en sportbedrijven ondersteund.</p> <p>20 miljoen euro is bedoeld voor sportverenigingen met een eigen accommodatie die worden geconfronteerd met omzetverlies en doorlopende lasten, maar niet in aanmerking komen voor rijksbrede regelingen (zoals TOGS). Bij 20 procent of meer omzetverlies, kan een vereniging in aanmerking komen voor een eenmalige tegemoetkoming van maximaal 2500 euro. Hiervoor komen naar schatting 7.500 sportverenigingen in aanmerking.</p> <p>In het steunpakket zit ten slotte een leencapaciteit van 10 miljoen euro, bedoeld voor sportverenigingen die door de beperkende maatregelen in liquiditeitsproblemen komen. Het borgstellingskapitaal van Stichting Waarborgfonds Sport (SWS) wordt met 10 miljoen euro verhoogd, zodat sportverenigingen een bancaire lening tegen lage rente kunnen afsluiten. Reguliere leningen zijn voor hen vaak niet bereikbaar, omdat zij in veel gevallen niet aangemerkt worden als onderneming.</p>

Vervolg tabel B1.1 Overzicht steunmaatregelen van de Rijksoverheid en van andere instellingen

<i>Steunmaatregel</i>	<i>Toelichting</i>
Coronanoedfonds Sport NOC*NSF	<p>Op 17 maart kondigde NOC*NSF aan een Coronanoedfonds Sport op te stellen, om de financiële gevolgen van de maatregelen tegen de verspreiding van het coronavirus om te vangen. NOC*NSF zet hiervoor 4 à 5 miljoen euro opzij, met de bedoeling dat dit het begin van een groter fonds is. De precieze uitwerking van het fonds is onbekend. Op 24 maart werd aangekondigd dat de samenwerking tussen NOC*NSF en de Nederlandse Loterij met een jaar werd verlengd, en dat de verhoogde bijdrage zorgt voor verhoging van het Coronanoedfonds Sport met 1 miljoen euro.</p>
Financieel steunpakket KNVB	<p>Op 6 april kondigde de KNVB aan om, samen met sponsor ING en internationals van het Nederlands elftal, een financieel steunpakket op te zetten ter waarde van 11 miljoen euro. Het pakket bestaat uit een combinatie van donaties, maatregelen en tegemoetkomingen, bedoeld om de financiële gevolgen van de coronacrisis voor profclubs en amateurclubs te beperken.</p> <p>De twee koepelorganisaties, Eredivisie CV en Coöperatie Eerste Divisie, hebben een rol bij de verdeling van de financiële middelen voor profclubs. De ondersteuning voor amateurclubs is afkomstig van donaties van spelers van het nationale mannen- en vrouwenelftal. De KNVB gaat de donaties evenredig verdelen over de ongeveer 3.000 voetbalclubs. Daarnaast neemt de bond zelf financiële maatregelen ter ondersteuning die specifiek zijn per club. Tot slot doet de ING een extra bijdrage aan het financiële steunpakket voor amateurclubs.</p>

Geraadpleegde bronnen:

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/03/17/coronavirus-kabinet-neemt-pakket-nieuwe-maatregelen-voor-banen-en-economie>

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/05/20/coronavirus-verlenging-en-uitbreiding-noodpakket-banen-en-economie>

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-financiële-regelingen/overzicht-financiële-regelingen>

<https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2020/05/01/110-miljoen-euro-ondersteuning-voor-sportverenigingen>

<https://nocnsf.nl/nocnsf-zet-4-a-5-miljoen-opzij-voor-coronanoedfonds-sport>

<https://www.telegraaf.nl/sport/499914235/knvb-ing-en-internationals-stoppen-11-miljoen-euro-in-noodfonds>

Bijlage 3. Financiën

Tabel B3.1 Bronnen financiële stromen binnen de breedtesport

Pijl	Omschrijving	Bron
1	Bijdrage Ministerie van VWS aan NOC*NSF	Jaarverslagen en begrotingen NOC*NSF
2	Bijdrage NOC*NSF aan sportbonden	Jaarverslagen en begrotingen NOC*NSF
3	Bijdrage Nederlandse loterij aan NOC*NSF	Jaarverslagen en begrotingen NOC*NSF
4	Sponsoring private partijen aan NOC*NSF	Jaarverslagen en begrotingen NOC*NSF
5	Subsidie van gemeenten, provincies en nationale rekeningen aan sportbonden	Sportbondenmonitor
6	Subsidie van gemeenten, provincies en nationale rekeningen aan sportverenigingen	Verenigingspanel Mulier Instituut
7	Bijdrage gemeenten aan sportverenigingen middel niet-kostendekkende huurtarieven	Iv3-data CBS
8	Bondsafdrachten sportverenigingen	Sportbondenmonitor
9	Sponsoring private partijen aan sportbonden	Sportbondenmonitor
10	Sponsoring private partijen aan sportverenigingen	Verenigingspanel Mulier Instituut
11	Contributie van leden aan sportverenigingen	Verenigingspanel Mulier Instituut
12	Uitgaven als horeca, merchandise en loterijen door leden en andere consumenten aan sportverenigingen	Verenigingspanel Mulier Instituut
13	Bijdrage gemeenten aan sportparticipatiestimulering voor burgers	Iv3-data CBS
14	Bijdrage gemeenten aan zwembaden	PM
15	Bijdrage consumenten aan sportondernemers	PM
16	Bijdrage private partijen aan sportondernemers	PM
17	Gemeenten investeren in sport- en recreatiefaciliteiten in de openbare ruimte	Iv3
18	Consumenten kopen MTB vignetten en ruiterspenningen in natuurgebieden in Nederland	Websites nationale parken en Natuurmonumenten
19	Bijdrage fondsen en stichtingen aan het sportaanbod in de openbare ruimte door middel van aanleg en onderhoud van openbare sportvelden en sportgeschikte faciliteiten in recreatie- en natuur gebieden	Jaarverslagen fondsen en stichtingen
20	Bijdrage vanuit individuele leden aan sportbonden	Sportbondenmonitor

Tabel B3.2 Bronnen financiële stromen binnen de topsport

Letter	Pijl	Omschrijving	Bron(nen)	
A	1	Bijdrage ministerie van VWS aan Fonds voor de Topsporter	Jaarverslag VWS	Rijksbegroting 2020 VWS
A	2	Bijdrage ministerie van VWS aan topsportprogramma's	Jaarverslag VWS	Rijksbegroting 2020 VWS
A	3	Bijdrage ministerie van VWS aan topsportevenementen	Jaarverslag VWS	Rijksbegroting 2020 VWS
A	4	Bijdrage ministerie van VWS aan dopingbestrijding	Jaarverslag VWS	Rijksbegroting 2020 VWS
C	5	Bijdrage Nederlandse Loterij aan topsport richting NOC*NSF	Jaarverslag NOC*NSF	Notitie begroting N*N
G	6	Bijdrage private partijen aan NOC*NSF (topsport)	Jaarverslag NOC*NSF	
G	7	Bijdrage private partijen aan sportbonden (topsport)	PM	
G	8	Bijdrage private partijen aan commerciële topsportorganisaties/-clubs/-teams (voorbeeld Eredivisie mannen voetbal)	HAN	
B	9	Bijdrage NOC*NSF aan CTO's	NOC*NSF	
B	10	Bijdrage NOC*NSF aan RTO's	NOC*NSF	
B	11	Bijdrage NOC*NSF aan sportbonden (topsport)	NOC*NSF	
H	12	Bijdrage media & toeschouwers aan sportbonden	PM	
H	13	Bijdrage media & toeschouwers aan commerciële topsportorganisaties/-clubs/-teams	PM	
D	14	Bijdrage van sportbonden aan topsporters	PM	
	15	Bijdrage van sportverenigingen aan sportbonden (topsport)	PM	
	16	Bijdrage vanuit provincies aan CTO's	PM	
	17	Bijdrage van gemeenten aan CTO's	PM	
	18	Bijdrage van gemeenten aan RTO's	PM	
F	19	Bijdrage van commerciële topsportclubs/-teams aan topsporters		
I	20	Bijdrage Fonds voor de Topsporters aan de topsporters	NOC*NSF	
J	21	Bijdrage vanuit noodfondsen/regelingen voor de topsporters	Rijksoverheid	
K	22	Bijdrage vanuit prijzen-en/of startgelden aan de topsporters		
G	23	Bijdrage vanuit persoonlijke sponsoren aan topsporters		
L	24	Overige inkomsten aan topsporters		

Tabel B3.3 Bronnen financiële stromen binnen sportevenementen

Pijl	Omschrijving	Bron
1	Bijdrage vanuit ministeries	Begrotingsuitgaven ministeries
2	Bijdrage vanuit provincies	Begrotingsuitgaven provincies
3	Bijdrage vanuit gemeenten	PM
4	Uitgaven van bezoekers	ContinuVrijeTijdsOnderzoek
5	Bijdrage vanuit rechtenhouders	PM
6	Bijdrage vanuit media	PM
7	Bijdrage vanuit sponsors	SponsorMaps
8	Uitgaven van deelnemers	PM

Tabel B3.4 Aantal bedrijven en instellingen onderverdeeld binnen de sportsector (SBI 931), voor 2020 tweede kwartaal (in absolute aantallen)

Bedrijfstak 3e digit	Bedrijfstak 4e digit	Bedrijfstak 5e digit	Aantal
931 Sport			13.435
	9311 Sportaccommodaties		1.550
		93111 Zwembaden	240
		93112 Sporthallen en -zalen	460
		93113 Sportvelden	130
		93119 Overige sportaccommodaties	720
	9312 Buitensport		4.960
		93121 Veldvoetbal	1.605
		93122 Veldsport in teams (geen voetbal)	320
		93123 Atletiek	40
		93124 Tennis	385
		93125 Paardensport en maneges	1.895
		93126 Wielersport	85
		93127 Auto- en motorsport	260
		93128 Wintersport	30
		93129 Overige buitensport	335
	9313 Fitnesscentra		1.395
	9314 Binnensport		2.210
		93141 Individuele zaalsport	180
		93142 Zaalsport in teamverband	60
		93143 Kracht- en vechtsport	270
		93144 Bowlen, kegelen, biljarten e.d.	50
		93145 Denksport	40
		93146 Sportscholen	1.515
		93149 Overige binnensport en omnisport	95
	9315 Watersport		400
		93151 Zwem- en onderwatersport	100
		93152 Roei-, kano-, zeil- en surfsport e.d.	300
	9319 Overige sportactiviteiten		2.925
		93191 Beroepssportlieden	375
		93192 Hengelsport	55
		93193 Verzorgen van vistochten	80
		93194 Supportersverenigingen (sport)	35
		93195 Organiseren van sportevenementen	1.530
		93196 Overkoepelende organen en samenwerkings- en adviesorganen op het gebied van sport	495
		93199 Overige sportactiviteiten (rest)	355

Bron: CBS, april 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

Voorlopige cijfers.

Tabel B3.5 Door ministerie van Economische Zaken en Klimaat verstrekte TOGS subsidies voor de sport tot en met 15 mei 2020, uitgesplitst binnen de sport

Sector	Ontvangen aanvragen	Toegekend	Afgewezen	In behandeling	Uitbetaald	Betaald
Overig sport- en recreatieonderwijs	3.418	3.367	1	50	€13.468.000	99%
Veldvoetbal	1.674	1.651	0	23	€6.604.000	99%
Fitnesscentra	1.243	1.224	0	19	€4.896.000	98%
Sportscholen	1.053	1.043	0	10	€4.172.000	99%
Paardensport en maneges	848	832	0	16	€3.328.000	98%
Kantines en contractcatering	775	756	0	19	€3.024.000	98%
Tennis	706	700	0	6	€2.800.000	99%
Overige sportaccommodaties	645	640	0	5	€2.560.000	99%
Veldsport in teams (geen voetbal)	613	603	0	10	€2.412.000	98%
Organiseren van sportevenement	531	525	0	6	€2.100.000	99%
Sport en recreatie	445	429	0	16	€1.716.000	96%
Sporthallen en -zalen	378	376	0	2	€1.504.000	99%
Overige buitensport	278	273	0	5	€1.092.000	98%
Individuele zaalsport	241	240	0	1	€960.000	100%
Kracht- en vechtsport	219	215	0	4	€860.000	98%
Zwembaden	214	214	0	0	€856.000	100%
Zaalsport in teamverband	174	172	0	2	€688.000	99%
Zwem- en onderwatersport	173	169	0	4	€676.000	98%
Roei-, kano-, zeil- en surfsport	136	133	0	3	€532.000	98%
Jachthavens	126	121	0	5	€484.000	96%
Overige binnensport en omnisport	106	104	0	2	€416.000	98%
Zeil- en surfscholen	99	98	0	1	€392.000	99%
Overige sportactiviteiten (rest)	93	91	0	2	€364.000	98%
Atletiek	91	89	0	2	€356.000	98%
Bowlen, kegelen, biljarten e.d.	81	81	0	0	€324.000	100%
Sportvelden	78	75	0	3	€300.000	96%
Auto- en motorsport	74	73	0	1	€292.000	99%
Wielersport	41	41	0	0	€164.000	100%
Verzorgen van vistochten	36	35	0	1	€140.000	97%
Wintersport	30	29	0	1	€116.000	97%
Denksport	18	18	0	0	€72.000	100%
Hengelsport	12	12	0	0	€48.000	100%

Bron: Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, mei 2020. Bewerking: Mulier Instituut.

<https://sportengemeenten.nl/qa-coronavirus-sport-2/>

Bijlage 5 Schatting NOW vergoeding voor de sport

Voor de vergoeding die de sport mogelijk heeft ontvangen via de NOW-regeling is momenteel geen overzicht beschikbaar. Om toch een indicatie te geven bij dit bedrag, hebben we aan de hand van de beschikbare informatie schattingen gemaakt. Deze schattingen worden in tabel B5.1 weergegeven. Vervolgens wordt onder de tabel een uitleg gegeven over de berekening.

Tabel B5.1 Geschatte vergoeding via de NOW-regeling voor de sport (in miljoenen euro's)

	NOW-vergoeding
Verenigingen	€ 9,2 - € 22,7
Sportbonden	€ 2,3
Sportondernemers	€ 152,8 - € 209,6
Betaald voetbal	€ 50
Sportevenementen	PM
Totaal	€ 214,3 - € 284,6

Sportverenigingen

In de vragenlijst 'impact coronacrisis op sportverenigingen' van het Mulier Instituut is de vraag opgenomen voor welk bedrag de vereniging van plan was om een beroep te doen op de NOW. Deze inschatting hebben de verenigingen begin april gegeven. Of ze daadwerkelijk ook beroep hebben gedaan op de NOW is niet bekend. Wel geeft deze inschatting een indicatie voor de NOW vergoeding aan verenigingen.

Uit de resultaten blijkt dat 16 procent van de verenigingen een arbeidsrelatie heeft met werknemers en 54 procent van deze verenigingen verwachtte een beroep te doen op de NOW. Na correctie voor *outliers* blijkt dat de mediaan van de verwachte NOW vergoeding op 4.000 euro ligt en het gemiddelde op 9.856 euro. Deze bedragen pakken we als bandbreedte voor onze schatting en verrekenen deze met het aantal verenigingen met een arbeidsrelatie en die naar verwachting een beroep doen op de NOW. Uitgaande van in totaal 26.620 verenigingen in Nederland (CBS, Statline) komt dit overeen met 2.300 verenigingen. Met de gestelde bandbreedte levert dit een inschatting op dat de NOW vergoeding tussen de 9,2 en 22,7 miljoen zou liggen.

Sportbonden

Uit de Bonden survey 'impact corona' van NOC*NSF blijkt dat op moment van bevraging negen bonden een aanvraag voor de NOW hebben gedaan en veertien bonden dit nog van plan zijn. Volgens de resultaten is de verwachte tegemoetkoming nog onzeker maar wordt deze geschat op 2,3 miljoen euro.

Sportondernemers

Voor de sportondernemers is het lastiger om een inschatting te maken. Desondanks proberen we via een combinatie tussen de cijfers van het CBS en de POS een indicatie te geven. Op basis van cijfers van CBS weten we hoe hoog de kosten zijn die fitnesscentra, sportscholen en maneges maken voor lonen en sociale lasten. Dit is slechts een deel van de groep die wij definiëren als sportondernemers dus er moet een schatting gemaakt worden over de totale loonkosten voor de gehele groep sportondernemers. Dit doen we aan de hand van de verhouding van de totale loonkosten ten opzichte van de totale omzet volgens het CBS voor fitnesscentra, sportscholen en maneges. Deze verhouding komt voor maneges met 21 procent het laagst uit en dit percentage pakken we als minimum in de geschatte bandbreedte. Voor fitnesscentra komt de verhouding het hoogste uit, 29 procent, wat we vaststellen als maximum in de bandbreedte. Kwantificeren we deze percentages naar euro's op basis van de omzetsderving, dan komen we op een totale loonkosten voor de hele groep sportondernemers tussen de 169,8 en 232,9 miljoen euro over de periode vanaf april tot en met 1 augustus. Van deze bedragen kan 90 procent gepakt worden om een

schatting te maken van de NOW vergoeding voor sportondernemers. Dit resulteert in een bedrag tussen de 152,8 en 209,6 miljoen euro.

Betaald voetbal

Volgens het Deltaplan van de KNVB heeft het betaald voetbal voor het seizoen 2019/2020 de gelede omzetderving mede gecompenseerd met de vergoeding vanuit de NOW-regeling. De hoogte van deze vergoeding wordt geraamd op 40 miljoen voor de periode tot en met 31 juni. Voor de maanden hierna rekent de KNVB op 10 miljoen per maand. Pakken we dan de geschatte NOW vergoeding over de periode tot 1 augustus, conform de schatting van de omzetderving, dan komt de NOW vergoeding voor het betaald voetbal uit op 50 miljoen euro.

Sportevenementen

Voor sportevenementen is op basis van de beschikbare informatie geen schatting mogelijk.

